

Lieve gemeente,

Er is een lied van Huub Oosterhuis dat begint met de regels: Gij die ons voor het licht gemaakt hebt, dat wij leven.

Ik moest er aan denken toen ik nadacht over het woord bestemming.

Waarvoor zijn wij bestemd, wat is de bestemming van een mens?

Het verhaal dat we vandaag gelezen hebben over Jezus in Nazareth gaat in zekere zin over de roeping en de bestemming van Jezus.

Roeping, geroepen worden, je bestemming vinden, op je plek komen, het zijn allemaal aanduidingen van hetzelfde: dat je daar komt waar je bedoeld bent en waar je op je plek bent.

Soms weet je dat al heel vroeg in je leven: dan zeg je als kind van 6 al: “ik wil later juf worden,” en dan word je dat ook.

En soms gebeurt het gaandeweg in je leven en is het meer een proces waarbij uiteindelijk de dingen op hun plek vallen.

Maar daarbij kan het gebeuren dat je omgeving, je familie dit niet kan meemaken.

Dat ze je keuzes in het leven afwijzen.

En het kan ook gelden voor je levensstijl of je levenspartner.

Je valt buiten de boot, doet het anders dan verwacht werd en hoe dan verder?

Dan kun je mensen verliezen, die je eigenlijk niet kwijt had gewild.

Onlangs zagen we dat weer gebeuren in een deel van de kerk met de homoseksuelen en transgenders.

Je mag er opeens of misschien altijd al, niet meer bij horen.

In het verhaal zien we dit met Jezus gebeuren.

Aanvankelijk lijkt het goed te gaan: Jezus treedt als een volwaardig en gerespecteerd lid van de joodse gemeenschap op om voor te lezen in de synagoge.

Na de lezing uit de Thora doet hij de tweede lezing die uit de profeten en wel uit de profeet Jesaja.

Hij vindt de tekst over goed nieuws voor de armen, vrijspraak voor gevangenen, zicht voor blinden, vrijheid voor de onderdrukten.

Deze tekst is altijd verbonden met de viering van het Jubeljaar, 1x in de 50 jaar, het jaar waarin volgens de Thora, alle scheefgegroeide maatschappelijke verhoudingen betreffende bezit, slavernij en onderdrukking moesten worden hersteld.

Dat Jubeljaar werd dus wel gevierd, maar is helaas nooit gedaan.

Net zoals wij met Kerst altijd de vrede vieren, die elke Kerst verder weg lijkt dan ooit.

We hopen erop, we zien het als een mooi toekomstideaal om naar te streven, maar we weten dat het er gewoon niet inzit.

Maar dit is wel de toekomst zoals die door God bedoeld is.

En deze tekst uit Jesaja vormt de kern van het evangelie van Jezus: zo is hij door het land getrokken en is hij met mensen omgegaan.

Mensen die het niet meer zagen zitten heeft hij nieuw uitzicht gegeven.

Mensen die waren vastgelopen in hun leven heeft hij weer op weg geholpen.

Mensen die gevangen zaten in hun bestaan, in hun angsten, die heeft hij bevrijd.

Onderdrukten, allen die gebukt gingen onder schuld of verdriet of wie weet wat voor last zij op de schouders hadden, zij werden daarvan bevrijd.

En iedereen mocht erbij horen. Dat ook.

Hier zal het over gaan in het evangelie van Jezus.

Vandaag is het in vervulling gegaan, zegt Jezus dan ook.

En op dat moment is men het met hem eens.

Uiteindelijk zal de gerechtigheid het winnen. Prachtig.

Tot zover lijkt alles in orde.

Maar wat doet zo'n verkondiging met de hoorders?

Wat doet het met ons?

Is het niet zo dat we het er hartgrondig mee eens zijn dat het zo zou moeten zijn en zo zou moeten gebeuren, maar zeggen we er onmiddellijk achteraan: het is niet haalbaar.

Het is niet realistisch om te geloven dat dit werkelijkheid wordt, want dat kan niet.

Niet in onze samenleving, niet in deze wereld en niet nu.

Het is nu eenmaal niet haalbaar en het zal een mooie droom blijven.

En dan neemt het verhaal een vreemde wending en lijkt het erop dat Lukas Jezus hier als een profeet laat spreken en al vooraf de reacties laat samenvatten die zijn optreden in Israël zal oproepen.

Het zijn de reacties die Jezus in zijn hele leven zal tegenkomen.

Reacties die gaan van volledige instemming tot volledige verwerping.

Zoals: geneesheer, genees jezelf.

Wat je gedaan hebt daar in het verre Kafarnaüm, aan de grenzen van ons land, doe dat ook hier in je vaderstad, tussen je eigen mensen.

Het gaat hier allang niet meer over Nazareth, maar over heel Israël en de manier waarop men altijd met de profeten omging.

Profeten zoals Jeremia, Jesaja, Elia en Elisa.

Zij confronteren, herinneren, corrigeren en roepen het volk terug naar waar het eigenlijk om gaat, naar de eerste en voornaamste opdracht: God dienen en dat doe je door goed te zijn voor de mensen en voor de wereld om je heen.

Door medemenselijkheid en respect voor elkaar en voor de schepping.

Die profeten, zij lijken betweters en mensen die elk moment met de wet in de hand staan: zo moet het!

Ze fungeren echter als kompassen die de koers helpen bijstellen.

Zij zijn het sprekende geweten van hun tijd.

Zij hebben er weet van dat het anders kan en in-Gods-naam anders moet.

Daarom doen ze hun mond open.

Ze kunnen bij onrecht en slechte verhoudingen niet blijven zwijgen.

En wat hier in Nazareth begint is volgens de evangelisten geen zaak van Israël alleen, maar van alle volken en van alle mensen, of beter: van alle armen, gevangenen, blinden en onderdrukten van de wereld.

Het is een verbreding van de doelgroep van het goede nieuws, maar die is voor velen moeilijk te verteren.

Je ziet hier gebeuren wat er altijd gebeurt:

Wanneer religie met de gevestigde orde verbonden wordt dan verdwijnt de kern waar het om gaat uit beeld

De kern waar het om gaat is dat er een wezenlijke verandering moet komen, een verandering in de wereld en een verandering in jezelf.

Dat je opstaat tegen het onrecht en tegen het verkeerde dat er overal is in ons en om ons heen.

Maar zo'n verandering vraagt veel van een mens.

Teveel meestal.

En de gevestigde orde is zeker niet van zo'n verandering gediend.

Daarom blijven die profeten zoals Jezus er ook één is, kritiek uitoefenen en aan de deur rammelen.

Ze blijven verkondigen dwars tegen de realiteit van altijd en overal in, over een nieuwe orde van gerechtigheid.

Een nieuwe orde die tijden en plaatsen overstijgt.

Een orde waarin het afgelopen is met de bestaande structuren waarin armoede, gevangenschap, blindheid en onderdrukking normaal zijn.

Een orde waarin de scheidsmuren tussen de mensen worden afgebroken.

Koninkrijk van God heeft Jezus dat altijd genoemd.

Gods nieuwe wereld.

Het moge duidelijk zijn dat profeten met dergelijke profetieën bij de aanhangers van de gevestigde orde niet welkom zijn.

Omdat ze een bedreiging vormen voor alle gevestigde machten die het nu voor het zeggen hebben.

Daarom zijn profeten in hun vadersteden en in eigen huis niet geliefd.

Natuurlijk ook de aanhangers van de gevestigde orde horen graag mooie woorden over de bestrijding van armoede en bevrijding van de onderdrukten.

Ook zij lijken het daar mee eens te zijn.

Daarom is er aanvankelijk applaus, bijval en bewondering in die synagoge in Nazareth en op al die plekken overal ter wereld waar vrijheid en democratie wordt gepredikt.

Maar het jubeljaar, waarin al die scheefgegroeide maatschappelijke verhoudingen worden hersteld, dat komt geen stap dichterbij.

De toehoorders in de synagoge en daarmee eigenlijk het hele volk Israël, worden door Jezus pijnlijk herinnerd aan de oude tijden van de grote profeten Elia en Elisa

Ze worden woedend daar in de synagoge en er breekt een opstand uit.

Wat denkt hij wel.

Wie denkt hij wel dat hij is.

Hij is toch ook maar de zoon van een timmerman.

Ze willen Jezus de stad uitgooien en in de diepte storten.

En weer gaat het hier niet meer alleen over Nazareth, maar over een stad op een berg waar ze hem vanaf willen gooien.

Het gaat over de stad op een berg, waarover de profeten het altijd hadden: de stad waar alle volken uit de hele wereld naartoe zouden komen om te leren leven volgens het recht van God en volgens Gods wetten.

Daar is hier geen sprake meer van.

Jezus wordt eruit gegooid omdat zijn boodschap te dichtbij kwam en te dicht op de huid zat.

Maar zijn tijd is nog niet gekomen, het evangelie is nog maar pas begonnen.

Hij verdwijnt dwars door hen heen als een tweesnijdend zwaard.

Het gaat in dit verhaal niet alleen over de bewoners van Nazareth of over het volk Israël, maar ook over ons hier vandaag.

En net als zij toen, hebben ook wij nu moeite met horen,
zoals we net gezongen hebben in dat lied van Huub Oosterhuis: *Hoor maar ik
kan niet horen.*

Het lied gaat erover dat wij niet in staat zijn Gods woord te horen en ook niet
begrijpen wat het inhoudt voor ons.

En mocht dat eventueel wel lukken dat we het dan niet willen horen, omdat het
teveel van ons vraagt, van onze gevestigde orde en van ons rustige bestaan.

We zijn er niet aan toe, aan al die woorden van genade voor de armen,
gevangenen, onderdrukten.

Het zijn er te veel en het is ons te machtig.

Hoe moeten we die wegen van God gaan?

Dat is toch wel heel erg lastig en haalt wel heel veel overhoop.

Wegen die wegvoeren van het vertrouwde, eigen, dagelijkse leven.

Wij horen wel en stemmen van harte in, maar wij kunnen niet, nu niet, even niet.

“Vandaag is deze tekst in vervulling gegaan”, zegt Jezus in Nazareth en tot hier
aan toe, dwars door alle tijden heen. Vandaag aan ons.

Maar ook als wij zijn woorden van genade en bevrijding al is het maar één
seconde ter ore en ter harte nemen, dan dragen we al bij aan dat rijk van vrede
en recht en dan komt dat koninkrijk van God, die nieuwe wereld van Gods
dromen, toch weer een fractie dichterbij.

Laat dat een troost voor ons zijn.

Amen